WIKIPEDIA

Firentinska katedrala

Iz Wikipedije, slobodne enciklopedije

Firentinska katedrala (talijanski: *Santa Maria del Fiore* ili jednostavno *Duomo*) je jedna od najpoznatijih talijanskih građevina; nalazi se u samom središtu Firence koji je zaštićen kao svjetska baština; treća po dužini crkva (poslije crkve sv. Petra u Rimu i Sv. Pavla u Londonu) na svijetu, duga 148 metara. Gradila se tako dugo (173 godine) da je obuhvatila i gotičke i renesansne oblike.

Firentinska katedrala

Sadržaj/Садржај

Povijest izgradnje i dijelovi
- Romanička krstionica
- Gotička katedrala i zvonik
- Renesansna kupola

Uporaba

Povezano

Izvori

Fotografija katedrale s početka 20. stoljeća

Povijest izgradnje i dijelovi

Krstionica katedrale s "Rajskim vratima"

Romanička krstionica

Ispred katedrale nalazi se krstionica koje ima korijene još u ranokršćanskom 5. stoljeću, ali u današnjem obliku je izgrađena u Romanici (11.-12. stoljeće). Eksterijer oktogonalne građevine prekriven je, tipično romaničkim, inkrustracijama zelenog i bijelog mramora. Kupola je utvrđena i učvršćena gornjom galerijom iz 13. stoljeća. Unutrašnjost osmerokutne građevine ima toskanske geometrijske ukrase u višebojnom mramoru na dva nivoa; donji s korintskim stupovima i gornji s uskom galerijom s arkadama. Posvećena sv. Ivanu Krstitelju služila je kao Firentinska katedrala sve do 1128. godine.

Troja brončana vrata koja sa tri različite strane vode u krstionicu su priznata remekdjela sama po sebi. *Južna vrata* je od 1330. do 1336. izradio Andrea Pissano s 28 kvadrata koja predstavljaju scene iz života Ivana Krstitelja i alegorijske figure kardinala i teoloških vrlina. *Sjeverna vrata*, koja je 1402. godine izradio Lorenzo

Ghiberti, su inspirirana postojećim južnim vratima; ona također sadrže 28 ploča koja predstavljaju scene iz Novog zavjeta i Djela evanđeoska. Reljefi su zanimljiva mješavina gotičkog naturalizma i renesansne ljupkosti. Najslavnija - istočna vrata, tzv. *"Rajska vrata"*, su također djelo Ghibertija (1425.-1452.), ali je na njima majstor bio odvažniji u uporabi perspektive, visokog i plitkog reljefa i portreta, te se ona smatraju prvim djelom novog stila - Renesanse. Ova najbogatija i najurešenija vrata prikazuju veličanstvene scene iz Starog zavjeta, ali u okviru, pored biljnih i životinjskih motiva, nalaze se brojni likovi (24 figure proroka i sibila, te 24 [[medaljon]a s bistama umjetnika, njegovih suvremenika).

Giottov zvonik

Gotička katedrala i zvonik

Gradnju katedrale započeo je Arnolfo di Cambio 1296. godine. Financirana od firentinske republike, trebala je biti veličanstveni izraz srednjovjekovne vjere, ali i ponosa građanske uprave u Italiji. Lijepa školjka, od bijelog i zelenog mramora, nad gotičkim apsidalnim tlocrtom trebala je formirati mirnu i prostranu unutrašnjost.

Talijani, poput Nijemaca, su nevoljko napuštali romanički stil i prihvaćali gotiku te su se, ubrzo nakon 1400. godine, okrenuli novom renesansnom stilu. Gotički stil je općenito bio ublažen i modificiran klasičnim proporcijama i mediteranskim poštivanjem ljudskog mjerila – za širinu više nego za visinu. Talijani su u svojim crkvama tražili obilje slobodne podne površine kako bi odgovaralo masovno posjećenim propovijedima.

Plan katedrale s proširenjima

Tako su mnogi arhitekti kasnije proširivali i mijenjali Di Cambiov izvorni projekt. Među njima je bio i Giotto koji je sagradio odvojeni zvonik (*campanil*) 1334. godine. Giotto je zamislio visoki i elegantni toranj koji se naoko sužava i postaje lakši s visinom (84 metra). Kako je Giotto preminuo na samom početku gradnje, 1337. godine, njega su završili Andrea Pissano i Francesco Talenti koji su se držali genijevog nacrta.

Godine 1378. završen je svod glavnog broda po odvažnim nacrtima Ghinija i Francesca Talentija, a od 1380. do 1421. nastavilo se s gradnjom oltara i tambura oktogonalne kupole, koju nisu mogli dovršiti jer još nije bilo izumljeno izvodivo konstrukcijsko rješenje.

Unutrašnjost katedrale

Renesansna kupola

Godine 1418. objavljen je natječaj za izgradnju kupole na kojemu je pobijedio Filippo Brunelleschi, koji je posvetio sljedećih četrnaest godina svog života (između 1420. i 1434. godine) kako bi ovoj veličanstvenoj katedrali dodao renesansnu kupolu koja još uvijek izaziva divljenje cijeloga svijeta. Golema kupola s promjerom od 42,21 metara je pravo remekdjelo oblikovanja i tehnike. Kupola se nije mogla graditi sredstvima kojima su raspolagali graditelji gotičkih katedrala, ali Brunelleschi je intenzivno proučavao metode nadsvođivanja koje su primjenjivali rimski carski arhitekti. Tako se pojavila zamisao promišljenog oživljavanja starih oblika za suvremene potrebe – Renesansa.

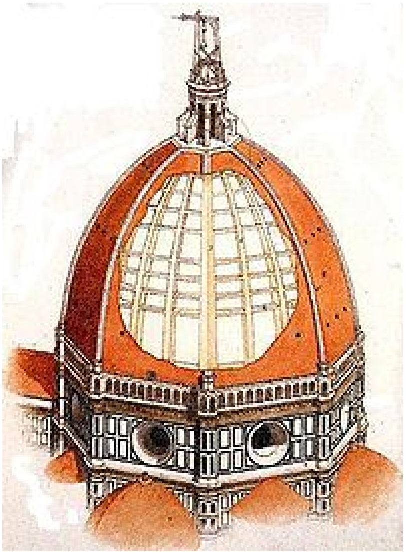
Presjek kupole

Brunelleschi je iznad svakog stuba oktogonalnog tambura nastavio graditi vitka gotička rebra koja tvore oštri luk prema vrhu. Između svakog rebra stavio je dva unutarnja rebra koja se ne vide izvana, a tvore još strmiji zid u obliku riblje kosti kako bi konstrukcija bila jača i lakša. Između tih dvostrukih zidova nalazilo se i stubište koje je vodilo na visoku lanternu na vrhu. Vanjska obloga od crvenih pločica u kontrastu je sa zelenim i bijelim mramornim pročeljem crkve.

Visoka i oštra kupola postala je uzorom u renesansi i jednim od njenih najprepoznatljivijih konstrukcijskih elemenata.

Uporaba

Posvetio ju je papa Eugen IV 1436. godine. Od tada ova crkva nije bila samo pozornicom vjerskih obreda, nego i brojnih povijesnih događaja. Tu je održan i posljednji koncil o ujedinjenju grčke i katoličke crkve, 6. srpnja 1436. godine. Julian de' Medici je ubijen u katedrali 26. travnja 1478. godine u tzv. Uroti Pazzijevih. Slavni propovjednik Gerolamo Savonarola je tu održavao svoje provokativne propovjedi (1497.-1498.) zbog kojeg ga je crkvena inkvizicija osudila kao heretika i spalila na lomači.

Povezano

- Firenca
- Rana renesansa

Izvori

- Vittorio Serra, *Florence*, Bonechi Edizioni "Il Turismo", Florence, 2001. ISBN 88-7204-279-8
- Laurie Schneider Adams, *A History of Western Art*, McGraw Hill, New York, 2001. ISBN 0-7-231717-5
- *Velike arhitekture svijeta*, urednik John Julius Norwich, Marjan tisak, Split, 2005. ISBN 953-214-266-5

Firentinska katedrala na Wikimedijinoj ostavi

Normativna kontrola	WorldCat identiteti (https://www.worldcat.org/identities/containsVIAFID/125475260) · VIAF: 125475260 (https://viaf.org/viaf/125475260) · LCCN: n79027132 (http://id.loc.gov/authorities/names/n79027132) · GND: 4097998-2 (http://d-nb.info/gnd/4097998-2) · NKC: ko2017960660 (http://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=aut&ccl_term=ica=ko2017960660&CON_LNG=ENG)

Dobavljeno iz "https://sh.wikipedia.org/w/index.php?title=Firentinska_katedrala&oldid=40900880"

Ova stranica je zadnji put izmijenjena 15:59, 7 juli 2019.

Tekst je dostupan pod Creative Commons Attribution/Share-Alike licencom; dodatni uslovi se mogu primijeniti. Za detalje pogledajte uslove korištenja.